

AD SEPTIMUM dicendum, quod peccatum superbiæ quandoque evidentiùs appareat per aliqua præcedentia et subsequentia, quam per id in quo essentialiter consistit; et ideo Gregorius species superbiæ assignavit secundum aliquos actus antecedentes vel consequentes; cum tamen omnes species superbiæ in quadam præsumptione animi essentialiter consistant.

QUÆSTIO IX

DE INANI GLORIA

(In tres articulos divisa.)

Primo enim quæritur, utrum inanis gloria sit peccatum; 2° utrum inanis gloria sit peccatum mortale; 3° utrum filie inanis gloriæ convenienter assignentur.

ARTICULUS PRIMUS. — *Utrum inanis gloria sit peccatum.*
(II-II part., quæst. cxxxii, art. 1.)

Quæstio est de inani gloria. Et primo quæritur, utrum inanis gloria sit peccatum. Et videtur quod non. Consistit enim inanis gloria in eo quod aliquis velit bona sua aliis apparere. Sed hoc non est peccatum, sed laudabile; dicitur enim Matth., v. 16: *Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona.* Ergo inanis gloria non est peccatum.

2. Præterea, appetitus inanis gloriæ in hoc consistit quod aliquis quærit bona sua ab hominibus laudari. Sed hoc nobis ab Apostolo mandatur, Rom., xii, 17: *Providentes bona non solum coram Deo; sed etiam coram omnibus hominibus.* Ergo inanis gloria non est peccatum.

3. Præterea, omne peccatum consistit in deordinatione appetitus naturalis. Sed per inanem gloriam non appetitur aliquid quod non sit naturaliter appetibile; est enim naturaliter appetibile quod homo veritatem cognoscat, et quod ipse cognoscat. Ergo inanis gloria non est peccatum.

4. Præterea, Ephes., v. 1, dicitur: *Estote imitatores Dei, sicut filii carissimi.* Sed in hoc quod homo quærit gloriam, fit imitator Dei, qui suam gloriam quærit. Ergo videtur quod appetere gloriam non sit peccatum.

5. Præterea, appetere illud quod homini rependitur pro præmio, non est peccatum. Sed gloria repromittitur homini pro præmio; dicitur enim Job, xxii, 29: *Qui humiliatus fuerit erit in gloria;* et Proverb., iii, 35: *Gloriam sapientes possidebunt.* Ergo appetitus gloriæ non est peccatum.

6. Præterea, illud quod est provocativum ad opera virtutum, non videtur esse peccatum. Sed huiusmodi est appetitus

gloriæ; dicit enim Tullius (in I Tusculanarum quæstionum, non procul a princ.): *Omnes ad studia accenduntur gloria.* Ergo appetitus gloriæ non est peccatum.

7. Præterea, illud quod appetitur æqualiter a bonis et malis, non videtur esse peccatum. Sed Sallustius dicit (in Catilinario, cap. cuius initium est *Urbem Romam*, a med.): *Gloriam et honorem et imperium bonus et ignavus æque sibi exoptant.* Ergo appetitus gloriæ non est peccatum.

8. Præterea, Augustinus dicit, quod inanis gloria est iudicium hominum bene de aliquo opinantium. Sed hoc appetere non est peccatum; quia, sicut ipse dicit, crudelis est qui famam suam negligit. Ergo inanis gloria non est peccatum.

9. Præterea, illud quod est objectum cupiditatis, non est peccatum, quamvis ipsa cupiditas peccatum sit, ut patet de pecunia, et de pecuniæ cupiditate. Sed inanis gloria est objectum cupiditatis, ut patet per illud quod dicitur, Galat., v, 26: *Non efficiamur inanis gloriæ cupidi.* Ergo inanis gloria non est peccatum.

10. Præterea, peccatum virtuti opponitur circa eandem materiam. Sed inanis gloria non opponitur veræ gloriæ; possunt enim in eodem esse, ut videtur. Ergo inanis gloria non est peccatum.

Sed contra est quod illud quod impedit hominem a fide, per quam acceditur ad Deum, est peccatum. Huiusmodi autem est appetitus humanæ gloriæ; dicitur enim Joan., v, 44: *Quomodo potestis credere qui gloriam quæe est ad invicem accipitis, et gloriam quæ a solo Deo est non quæritis?* Ergo inanis gloria est peccatum.

Respondeo dicendum, quod ad huius quæstionis evidentiam oportet primo videre quid sit gloria; et secundo quid sit vana gloria; et sic tertio inspicere poterit, quomodo inanis gloria sit peccatum. Est ergo sciendum, quod, sicut Augustinus dicit super Joannem (tract. c. non procul a princ.), gloria claritatem quandam importat; unde glorificari et clarificari pro eodem in Evangelio sumuntur. Claritas autem importat evidentiam quandam, secundum quam aliquid fit conspicuum et manifestum in suo splendore; et ideo gloria importat quandam manifestationem alicujus in bono. Si autem manifestatur malum alicujus, jam non dicitur gloria, sed magis ignominia; et propter hoc Ambrosius dicit super epistolam ad Rom., quod gloria est clara cum laude notitia (id habet Augustinus lib. LXXXIII Qq., quæst. xxxi, circa finem). Consideratur autem gloria secundum triplicem statum. Nam secundum maximum sui statum gloria consistit in hoc quod bonum alicujus multitudini manifestatur; hoc enim clarum esse dicimus quod ab omnibus vel a multis perspicue videri potest. Unde Tullius dicit (lib. II de Inventione, in fol. iii, ante fin.), quod gloria est frequens fama cum laude. Et Titus

Livius introducit Fabium dicentem : *Neque tempus gloriandi mihi apud unum est.* Sed tamen secundo modo gloria dicitur secundum aliquem sui statum, prout bonum unius vel paucis vel uni soli manifestatur. Tertio modo etiam gloria dicitur secundum quod bonum alicujus consistit in consideratione sui ipsius, scilicet quod aliquis considerat bonum suum sub ratione cujusdam claritatis, ut manifestandum et admirandum multis; et secundum hoc aliquis dicitur gloriari, cum aliquis appetit vel etiam delectatur circa manifestationem sui boni vel ad multitudinem vel ad aliquos paucos, sive ad unum, vel ad seipsum tantum. Sed ut sciatur quid sit vana gloria vel inaniter gloriari, sciendum est, quod vanum tripliciter accipi consuevit. Quandoque enim accipitur vanum pro eo quod non habet subsistentiam, secundum quod res falsæ dicuntur vanæ; unde dicitur in Psal. iv, 3: *Ut quid diligitis vanitatem, et queritis mendacium?* Quandoque vero accipitur vanum pro eo quod non habet soliditatem vel firmitatem, secundum quod dicitur Ecl., i, 2: *Vanitas vanitatum et omnia vanitas;* quod dicitur propter mutabilitatem rerum. Quandoque vero dicitur vanum quando aliquid non consequitur finem debitum; sicut dicitur aliquis in vanum medicinam sumpsisse qui non est consecutus sanitatem; unde dicitur Isai., xlix, 4: *In vanum laboravi, sine causa et vane consumpsi fortitudinem meam.* Secundum hoc ergo tripliciter potest dici gloria vana. Primo quidem quando aliquis gloriatur falso, puta de bono quod non habet; unde dicitur I ad Corinth., iv, 7: *Quid habes quod non accepisti? Si autem accepisti, quare gloriaris, quasi non acceperis?* Secundo dicitur gloria vana, quando aliquis gloriatur de aliquo bono quod de facili transit, secundum illud Isaie, xl, 6: *Omnis caro fenum, et omnis gloria ejus sicut flos feni.* Tertio modo dicitur gloria vana quando gloria hominis non ordinatur ad debitum finem. Est enim homini naturale quod appetat cognitionem veritatis, quia per hoc perficitur ejus intellectus; sed quod aliquis appetat bonum suum ab aliquo cognosci, non est appetitus perfectionis; unde habet quandam vanitatem, prout hoc non est utile ad aliquem finem. Potest autem laudabiliter ordinari ad tria. Primo quidem ad gloriam Dei; per hoc enim quod bonum alicujus manifestatur, glorificatur Deus, cujus est principaliter illud bonum, sicut primi actoris; unde dicitur Math., v, 16: *Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, et glorificent Patrem vestrum qui in caelis est.* Secundo est utile ad proximorum salutem qui bonum alicujus cognoscentes edificantur ad imitandum, secundum illud ad Rom., xv, 2: *Unusquisque proximo suo placeat in bonum ad edificationem.* Tertio modo ordinari potest ad utilitatem ipsius hominis, qui dum considerat bona sua ab aliis laudari, de his gratias agit, et firmiter in eis persistit; unde Apostolus

frequenter fidelibus Christi commemorat ipsorum bona, ut firmiter in eis persistent. Si quis ergo appetat manifestationem suorum honorum, vel etiam in hujusmodi manifestatione delectetur non propter aliquod trium prædictorum, erit gloria vana. Manifestum est autem quod secundum quemlibet horum modorum vana gloria importat quandam inordinationem appetitus quæ facit rationem peccati. Unde vana gloria, quocumque modo sumatur, est peccatum; sed tamen tertio modo sumpta communior est; sic enim potest aliquis inaniter gloriari tam de habitis quam de non habitis, et tam de spiritualibus bonis quam etiam de temporalibus.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod Dominus ibi mandat quod bona nostra faciamus aliis innotescere propter gloriam Dei; unde subditur: *Ut videant opera vestra bona, et glorificent Patrem vestrum qui in caelis est.* Hoc autem non est inanis gloriae.

AD SECUNDUM dicendum, quod Apostolus mandat ut bona coram hominibus provideamus propter eorum utilitatem; unde subdit: *Si fieri potest quod ex vobis est, cum omnibus hominibus pacem habentes, quæ etiam intentio vanitatem gloriae excludit.*

AD TERTIUM dicendum, quod unumquodque perfectum naturaliter communicat se aliis secundum quod possibile est; et hoc competit unicuique rei ex imitatione primi perfecti, scilicet Dei, qui bonitatem suam communicat omnibus. Bonum autem alicujus communicatur aliis et quantum ad esse et quantum ad cognitionem; unde ad naturalem appetitum pertinere videtur quod aliquis bonum suum innotescere velit. Si igitur hoc referatur ad debitum finem, erit virtutis; si autem non, erit vanitatis.

AD QUARTUM dicendum, quod cognoscere divinam bonitatem, est ultimus finis rationalis creaturæ, in hoc enim beatitudo consistit: unde gloria Dei non est ad aliquid aliud referenda; sed proprium ipsius Dei est ut gloria ejus propter seipsam quaeratur. Nullius autem creaturæ bonum sua cognitione facit creaturam rationalem beatam; unde nulla creaturæ gloria est propter ipsam quaerenda, sed propter aliud.

AD QUINTUM dicendum, quod pro præmio promittitur gloria non vana, sed vera, quæ in cognitione Dei consistit, et talis gloria nunquam est peccatum.

AD SEXTUM dicendum, quod plures hominum ad bona spiritualia propter aliqua bona temporalia incitantur; non tamen propter hoc inordinata cupiditas bonorum temporalium vitio caret; ita etiam etsi plurimi propter gloriam virtutis opera faciant, non tamen propter hoc inordinatus appetitus gloriae vitio caret; quia virtutis opera non sunt propter gloriam facienda, sed magis propter bonum virtutis, vel potius propter Deum.

AD SEPTIMUM dicendum, quod sicut Sallustius ibi suddit, *boni nituntur ad gloriam vera via, idest per virtutem*. Hoc autem non est inaniter appetere gloriam, sed ad eam inordinatè conari.

AD OCTAVUM dicendum, quod iudicium bene opinantium de aliquo, ita ad inanem gloriam pertinet dum absque utilitate appetitur.

AD NONUM dicendum, quod gloria, secundum quod est in his qui cognoscunt bonum nostrum, est objectum cupiditatis; et sic non est peccatum; potest enim et bene et male desiderari. Alio modo secundum quod est in appetitu ipso; et sic habet vanitatem et rationem peccati.

AD DECIMUM dicendum, quod vera gloria et inanis gloria possunt esse in eodem, sed non secundum idem.

ARTICULUS II. — *Utrum inanis gloria sit peccatum mortale.*
(II-II part., quest. cxxxii, art. 3.)

Secundo quaeritur, utrum inanis gloria sit peccatum mortale. Et videtur quod sic. Nihil enim excludit aeternam mercedem nisi peccatum mortale. Sed inanis gloria excludit mercedem aeternam; dicitur enim Matth., vi, 4: *Attendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis; alioquin mercedem non habebitis apud Patrem vestrum qui in caelis est*. Ergo inanis gloria est peccatum mortale.

2. Præterea, Chrysostomus, ibidem (sive alius Auctor, hom. xiii, in Matth. in opere imperf., inter princip. et med.), dicit de inani gloria, quod occulte ingreditur, et omnia quæ intus sunt, miserabiliter aufert. Sed nihil aufert interiora et spiritualia bona nisi peccatum mortale. Ergo inanis gloria est peccatum mortale.

3. Præterea, Job, xxxi, 26, dicitur: *Si vidi solem cum fulgeret, et lunam incendente clarare; et letatum est in abscondito cor meum, et osculatus sum manum meam ore meo; quæ est iniquitas maxima*; quod Gregorius exponit (XXII Moralium, cap. vii et viii), de inani gloria. Ergo inanis gloria est maximum et mortale peccatum.

4. Præterea, Hieronymus dicit (lib. de XLII Mansionibus, mansione xli, in fin.), quod nihil est tam periculosum quantum gloriæ cupiditas et jactantiæ vitium, et animus de conscientia virtutum tumens. Sed illud quod est maxime periculosum, videtur esse mortale. Ergo inanis gloria est peccatum mortale.

5. Præterea, omne vitium capitale est peccatum mortale. Sed inanis gloria est vitium capitale. Ergo inanis gloria est mortale peccatum.

6. Præterea, quicumque surripit quod est Dei proprium, mortaliter peccat, multo magis quam qui furatur rem proximi. Sed quicumque appetit inanem gloriam, usurpat sibi illud quod

est proprium Dei; dicitur enim Isa., xlii, 8: *Gloriam meam alteri non dabo*; et I ad Timoth., i, 17: *Soli Deo honor et gloria*. Ergo videtur quod inanis gloria sit peccatum mortale.

7. Præterea, peccatum idololatriæ esse videtur, ut gloriam Dei quis creaturæ attribuat, secundum illud Rom., i, 23: *Mulcerunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis*. Sed ille qui appetit gloriam videtur sibi optare quod Dei est; gloria enim proprie debetur Deo, ut supra dictum est. Ergo inanis gloria est peccatum idololatriæ; et sic sequitur quod sit peccatum mortale.

8. Præterea, Augustinus dicit (V de Civitate Dei, cap. xix, non procul a princ.), quod contemnere gloriam magnæ virtutis est. Sed magno bono contrariatur magnum malum. Ergo appetere gloriam est magnum peccatum.

9. Præterea, inanis gloria querit hominibus placere; quia, secundum Philosophum, *gloria est quæ nullo consentiente non festinaret ad esse*. Sed querere placere hominibus est peccatum mortale; quia excludit a servitio Christi, secundum illud Galat., i, 10: *Si adhuc hominibus placerem, Christi servus non essem*. Ergo inanis gloria est peccatum mortale.

10. Præterea, sicut forma dat speciem in rebus naturalibus, ita objectum in moralibus. Sed ea quæ communicant in una forma naturali, non differunt specie. Ergo in moralibus ea quæ communicant in uno objecto, non differunt specie. Veniale autem et mortale differunt specie. Cum ergo inanis gloria non habeat nisi unum objectum, videtur quod non possit esse quod aliqua inanis gloria sit peccatum mortale, et aliqua peccatum veniale. Sed manifestum est, quod aliqua inanis gloria est peccatum mortale. Ergo omnis inanis gloria est peccatum mortale.

Sed contra est quod Matth., x, super illud, *Excute pulverem de pedibus vestris*, dicit Glossa (ordinaria ibi): *Pulvis est levitas terrene cogitationis a qua nec summi doctores possunt esse immunes dum intendunt curis subditorum*. Sed illud quod etiam summi doctores vitare non possunt, est peccatum veniale. Ergo levitas terrene cogitationis, quæ maxime ad inanem gloriam pertinet, est peccatum veniale.

Præterea, Chrysostomus dicit super Matth. (alius Auctor, loco citato in arg. 2), quod cum cetera vitia locum habeant in servis diaboli, inanis gloria locum habet etiam in servis Christi. Sed nullum peccatum mortale locum habet in servis Christi. Ergo inanis gloria non est peccatum mortale.

Præterea, peccatum oris et operis gravius est quam peccatum cordis. Sed non omnis vanitas in factis vel verbis est peccatum mortale. Ergo nullo modo dicendum est, quod omnis vana gloria, quæ consistit in corde, sit peccatum mortale.

Respondeo dicendum, quod hujus questionis veritas ex

præcedenti questione manifestari potest. Dictum est enim, quod vana gloria dicitur cum aliquis gloriatur aut de falso, aut de re temporalis, aut cum aliquis gloriam suam non refert in debitum finem. Quantum ergo ad duo manifestum est quod non omnis inanis gloria est peccatum mortale; nullus enim diceret, eum peccare mortaliter qui gloriatur de cantu, æstimans se bene cantare cum male cantet; nec eum qui gloriatur, quod habeat equum bene currentem. Sed circa tertium modum vane gloriæ videtur esse dubitatio major: nam cum vanum sit quod non refertur ad debitum finem, videtur gloria hominis vel non esse vana, si referatur in Deum: vel esse peccatum mortale, si non referatur in Deum, sed in ea finis intentionis ponatur: jam enim aliquis creatura frueretur: quod non fit sine peccato mortali. Et ideo considerandum est, quod si aliquis actus non referatur in Deum sicut in finem, potest dupliciter contingere. Uno modo ex parte actus, scilicet eo quod ipse actus non est ordinatus in finem; et sic nullus actus inordinatus est referibilis in finem ultimum, sive sit peccatum mortale sive veniale; actus enim inordinatus non est conveniens medium quo perveniatur ad finem bonum, sicut nec propositio falsa est conveniens medium quo perveniatur ad scientiam veram. Alio modo contingit ex parte ipsius agentis, cujus scilicet mens non ordinatur actu vel habitu in debitum finem; ex hoc enim sequitur quod actus a tali mente procedens ordinetur in aliquid aliud sicut in ultimum finem; et tunc semper actus humanus qui non refertur in Deum sicut in finem, est peccatum mortale. Deo autem mentem hominis non ordiatur in Deum, actu vel habitu: quia contingit quandoque quod homo actu non ordinet aliquem actum in Deum, cum tamen actus ille de se non contineat aliquam inordinationem, ratione cujus non sit in Deum referibilis; et tamen quia mens hominis est habitualiter relata in Deum sicut in finem, actus ille non solum non est peccatum, sed etiam est actus meritorius. Sic ergo dicendum est, quod si gloria dicatur vana ex hoc quod non refertur in Deum sicut in finem, propter hoc quod mens hominis de aliquo gloriantis non sit conversa in Deum actu vel habitu; tunc semper inanis gloria est peccatum mortale; sequitur enim quod homo gloriatur de aliquo bono creato, non relato actu vel habitu in Deum sicut in finem. Si vero gloria dicatur vana ex hoc quod non refertur in Deum sicut in finem ex parte ipsius actus, quia scilicet non est referibilis in finem, propter hoc quod est inordinatus; sic non semper vana gloria est peccatum mortale: quia qualibet inordinatio gloriæ facit gloriam non ordinabilem in Deum; puta, cum aliquis gloriatur de eo de quo non debet gloriari, vel ultra quam debet, vel prætermissa alia circumstantia debita: cum tamen non sequatur peccatum mortale ex hoc quod qualibet debita circumstantia prætermittitur, sed solum quando actus

inordinatus est contra legem Dei. Sic ergo dicendum est quod non semper peccatum inanis gloriæ est peccatum mortale.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod Dominus loquitur quando homo opera justitiæ refert ad humanam gloriam sicut ad ultimum finem; tunc enim vana gloria est peccatum mortale, et totaliter excludit a mercede æterna. Potest tamen dici, quod inanis gloria, etiam quando est peccatum veniale, excludit a mercede æterna; non quidem simpliciter, sed ratione alicujus actus determinati; in quantum scilicet facit quod ille actus qui ex inani gloria procedit, non sit remunerabilis mercede æterna, sicut et veniale peccatum non est remunerabile mercede æterna; non tamen inanis gloria quæ est veniale peccatum, excludit hominem simpliciter a mercede vite æternæ.

AD SECUNDUM dicendum, quod dupliciter inanis gloria interiora hominis aufert. Uno modo quantum ad actus interiorum virtutum; non enim meretur præmium vite æternæ, si eos propter inanem gloriam faciat, etiamsi inanis gloria sit peccatum veniale. Alio modo quantum ad ipsos interiores habitus, prout scilicet privat hominem interioribus virtutibus. Sed hoc non facit inanis gloria nisi secundum quod est mortale peccatum.

AD TERTIUM dicendum, quod ratio illa procedit de inani gloria secundum quod homo de bonis suis gloriatur in seipso, nullo modo ea referendo in Deum vel actu vel habitu, prout est peccatum mortale.

AD QUARTUM dicendum, quod illud dicitur esse periculosum quod de facili inducit aliquem ad pereundum. Inanis autem gloria inducit de facili ad pereundum, in quantum facit ipsum de seipso confidere: unde dicitur esse periculosissimum peccatum, non tam propter gravitatem sui, quam propter hoc quod est dispositio ad gravius peccandum.

AD QUINTUM dicendum, quod non est æstimandum quod omnia peccata quæ dicuntur capitalia, sint ex genere suo peccata mortalia; alioquin sequeretur quod omne peccatum gulæ et iræ esset peccatum mortale; quod patet esse falsum. Unde neque oportet quod omnis inanis gloria sit peccatum mortale, licet inanis gloria sit vitium capitale. Sed quia vitium capitale dicitur ex quo alia peccata oriuntur sive sint venialia sive mortalia; dici potest quod omne peccatum quod est capitale respectu aliorum peccatorum mortalium, est mortale peccatum: si tamen capitale peccatum accipiatur secundum quod unum peccatum oritur ex alio, quasi ordinatum in finem illius. Manifestum enim est quod quicumque intantum afficitur aliquo peccato, ut ad finem illius consequendum peccare velit mortaliter, etiam in primo peccato mortaliter peccat; sicut si aliquis intantum afficitur ad delectationem gustus, quod propter hoc velit mortaliter peccare, ipsa etiam gula erit ei peccatum mor-

tale : et sic etiam inanis gloria peccatum mortale est, quando aliquis propter inanem gloriam aliud peccatum mortale committit.

AD SEXTUM dicendum, quod sicut in regno aliter debetur honor et gloria regi, aliter duci vel militi; ita etiam in universitate rerum aliqua gloria et honor soli Deo debetur; quam cum aliquis sibi usurpare vellet, attribueret sibi quod est Dei: sicut etiam si miles in aliquo regno appeteret gloriam quæ regi debetur, ex hoc ipso sibi regiam dignitatem exoptaret. Non autem omnes qui inaniter gloriam concupiscunt, appetunt honorem et gloriam debitam soli Deo, sed quæ debetur homini propter aliquam excellentiam. In hoc tamen contra Deum peccant quandoque quod non referunt hujusmodi gloriam ad debitum finem, et sic, licet non usurpent sibi gloriam Dei secundum substantiam, usurpant tamen gloriam Dei quantum ad modum habendi: soli enim Deo competit ut ejus gloria in alium finem non referatur.

AD SEPTIMUM dicendum, quod quicumque usurparet sibi divinitatis gloriam et honorem, esset vere idololatra, sicut multi tyranni fecisse leguntur; non autem omnes qui inaniter gloriantur, usurpant hoc modo divinam gloriam; unde non omnes sunt idololatræ.

AD OCTAVUM dicendum, quod vitare minora peccata est abundantioris virtutis, ut patet per id quod Dominus dicit Matth., v, abundantiorei justitiam esse quæ vitat non solum homicidium sed etiam iram, quam sit justitia veteris legis, quæ prohibet homicidium. Unde per hoc quod contemnere inanem gloriam est magnæ virtutis, non potest concludi quod inanis gloria sit grave peccatum.

AD NONUM dicendum, quod placere hominibus, potest et bene et male desiderari. Si quis enim velit hominibus placere ut eos in bono ædificare possit, hoc est virtuosum et laudabile; unde et Apostolus dicit, Rom., xv, 2: *Unusquisque proximo suo placeat in bonum ad ædificationem.... sicut ego per omnia omnibus placeo*, I ad Corinth., x, 33. Velle autem placere hominibus propter solam gloriam mundanam, est peccatum inanis gloriæ, quandoque quidem mortale, cum scilicet aliquis finem in favore humano constituit, diligens humanum favorem plus quam observantiam mandatorum Dei, et secundum hoc excludit a Dei servitio; quandoque vero est peccatum veniale, quando aliquis inordinate favore hominum delectatur, non tamen contra Deum, sed sub Deo.

AD DECIMUM dicendum, quod in moralibus objectum constituit speciem, non secundum id quod est materiale in ipso, sed secundum formalem rationem objecti. Differt autem objectum inanis gloriæ prout est veniale et mortale peccatum, secundum rationem formalem objecti, id est secundum diffe-

rentiam finis et ejus quod est ad finem, nam peccatum mortale est quando finis in humana gloria constituitur; veniale autem quando non constituitur in ea finis.

ARTICULUS III. — *Quæritur de filiabus inanis gloriæ, quæ sunt inobedientia, etc.* (II-II part., quæst. CLXXXII, art. 5.)

Tertio quæritur de filiabus inanis gloriæ, quæ sunt inobedientia, jactantia, hypocrisis, contentio, pertinacia, discordia, novitatum præsumptio. Et videtur quod inconvenienter assignentur. Hæc enim omnia videntur ad superbiam pertinere, cujus filia est et ipsa inanis gloria. Ergo hujusmodi vitia non debent poni filia inanis gloriæ, sed simul cum inani gloria debent poni filia superbiæ.

2. Præterea, generale peccatum non debet derivari ex alio peccato. Sed inobedientia est generale peccatum; dicit enim Ambrosius (in lib. de Parad., cap. VIII, par. ant. med.), quod peccatum est *transgressio legis et celestium inobedientia mandatorum*. Ergo inobedientia non debet poni filia inanis gloriæ.

3. Item, jactantia est tertia species superbiæ, ut ex supradictis patet. Si ergo jactantia sit filia inanis gloriæ, sequetur quod superbia sit filia inanis gloriæ; quod patet esse falsum, cum superbia sit mater omnium peccatorum, ut Gregorius dicit XXXI Moralium (cap. XXXI in antiquis exempl., in novis autem cap. XVII).

5. Præterea, contentiones et discordiæ videntur ex ira maxime provenire. Sed ira est capitale vitium contra inanem gloriam distinctum. Ergo discordia et contentio non debent poni filia inanis gloriæ.

Sed in contrarium est auctoritas Gregorii, qui XXXI Moral. (ubi sup.), has filias inanis gloriæ assignat.

Respondeo dicendum, quod secundum eandem rationem aliquod vitium dicitur esse caput et mater, inquantum scilicet alia vitia ex se oriuntur, ordinata ad finem ejus; hoc enim competit et rationi capitis, secundum quod caput habet vim regitivam respectu eorum quæ sunt sub capite (omnis autem regiminis ratio a fine sumitur); competit etiam rationi matris; nam mater est quæ in seipsa concipit; unde illud vitium dicitur esse aliorum mater quod procedit ex conceptione proprii finis. Sic ergo cum proprius finis inanis gloriæ sit manifestatio propriæ excellentiæ, filia inanis gloriæ dicentur illa vitia per quæ homo ad manifestationem propriæ excellentiæ tendit. Propriam autem excellentiam homo potest manifestare dupliciter: uno modo directe, et alio modo indirecte. Directe quidem aut per verba, et sic est *jactantia*; aut per facta vera quæ habent aliquam admirationem, et sic est *præsumptio novitatum* (ea enim quæ de novo fiunt, solent magis in admiratione

hominum esse), aut per facta ficta, et sic est *hypocrisis*. Indirecte autem aliquis suam excellentiam manifestat per hoc quod nititur ostendere se non esse ab alio minoratum; et hoc quantum ad quatuor. Primo quidem quantum ad intellectum; et sic est *perinactia*, per quam homo inimitur suae sententiæ; nolens credere sententiæ saniori. Secundo quantum ad voluntatem; et sic est *discordia*, dum non concordat homo propriam voluntatem voluntati meliorum. Tertio quantum ad verbum; et sic est *contentio*, dum aliquis non vult verbis ab alio superari. Quarto quantum ad factum, dum aliquis non vult facta sua præcepto superioris subjicere; et sic est *inobedientia*.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod superbia, sicut supra, in corp. art., dictum est, ponitur generaliter mater omnium viliorum; et sub ipsa ponuntur septem vitia capitalia, inter quæ inanis gloria est maxime ei affinis; quia excellentiam quam superbia appetit, inanis gloria manifestare intendit, et ex ipsa manifestatione quamdam excellentiam quaerit; et ideo per consequens omnes filiae inanis gloriae, affinitatem cum superbia habent.

AD SECUNDUM dicendum, quod inobedientia ponitur filia inanis gloriae, prout est speciale peccatum; sic enim nihil aliud est inobedientia quam contemptus præcepti. Inobedientia vero secundum quod est peccatum generale, significat absolutum recessum a mandatis Dei; quod quandoque fit non ex contemptu, sed ex infirmitate, vel ignorantia, ut Augustinus dicit (in libro de Natura et Gratia, cap. XXIX).

AD TERTIUM dicendum, quod jactantia ponitur esse species superbiae quantum ad interiorem affectum, quo aliquis excellentiam appetit ultra suam mensuram, ut supra, quaest. præced., art. 4, dictum est; sed quantum ad actum exteriorum, quo aliquis manifestat excellentiam suam verbis, pertinet ad inanem gloriam.

AD QUARTUM dicendum, quod ex ira nunquam causatur contentio et discordia nisi cum adjunctione inanis gloriae, dum aliquis non vult videri minor in hoc quod voluntatem suam ad alterius voluntatem reducat, vel quod verba sua minus valida quam verba alterius videantur.

QUÆSTIO X

DE INVIDIA

(In tres articulos divisa.)

Primo enim queritur, utrum invidia sit peccatum; 2° utrum invidia sit peccatum mortale; 3° utrum invidia sit vitium capitale.

ARTICULUS PRIMUS. — Utrum invidia sit peccatum.

Quaestio est de invidia. Et primo quaeritur, utrum invidia sit peccatum. Et videtur quod non. Quia, ut Philosophus dicit (in II Ethic., cap. v, in med.), passionibus non laudamur nec vituperamur. Sed invidia est passio; dicit enim Damascenus (in II lib., cap. xiv, in fine), quod invidia est tristitia de alienis bonis. Ergo propter invidiam nullus vituperatur. Sed propter omne peccatum aliquis vituperabilis redditur. Ergo invidia non est peccatum.

2. Præterea, quod non est voluntarium, non est peccatum, ut Augustinus dicit (lib. III de lib. Arb., cap. xviii, et de vera religione, cap. xrv). Sed invidia, cum sit tristitia, non est aliquid voluntarium; ut enim Augustinus dicit (XIV de Civit. Dei, cap. vi), *Tristitia est de his quæ nobis nolentibus acciderunt*. Ergo invidia non est peccatum.

3. Præterea, cum malo contrarietur bonum, bonum non movet ad peccatum quod est malum, sicut nec aliquid contrarium movet ad suum contrarium. Sed motum invidiæ est bonum; dicit enim Remigius, quod invidia est dolor de alieno bono. Ergo, etc.

4. Præterea, Augustinus dicit (XIV de Civit. Dei, cap. xiii), quod in omni peccato est immediata conversio ad bonum commutabile. Sed invidia non est conversio ad aliquid bonum commutabile, sed magis aversio ab eo, cum sit tristitia de alieno bono. Ergo invidia non est peccatum.

5. Præterea, Augustinus dicit in lib. de libero Arbitrio (I, cap. iii, circa finem), quod omne peccatum est ex libidine. Sed invidia cum sit cum tristitia, non procedit ex libidine, quæ est appetitus delectationis. Ergo invidia non est peccatum.

6. Præterea, id quod est impossibile esse non potest esse peccatum. Sed impossibile est alicquem invidere, ut videtur; quia cum bonum sit quod omnia appetunt, nullus potest dolere de bono, quod est invidere. Ergo invidia non potest esse peccatum.

7. Præterea, omne peccatum in aliquo actu consistit. Sed invidia, cum sit tristitia, diminuit actionem, quæ per delectationem perficitur. Ergo invidia diminuit peccatum; ergo non est peccatum.

8. Præterea, actus morales dicuntur boni vel mali secundum formalem rationem objecti. Sed objectum invidiæ est bonum, ut dictum est; quia est dolor de alieno bono. Ergo actus invidiæ est bonus; non est ergo peccatum.

9. Præterea, malum poenale dividitur contra malum culpæ, et patet per Augustinum (in I lib. de libero Arbitrio, in princ.). Sed invidia est quoddam malum poenale, ut dicit Isidorus in lib.